

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

Pszichológia Doktori Iskola Működési Szabályzata

2023

Általános rendelkezések

1. §.

Jelen szabályzat a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény, a doktori iskolákról, a doktori eljárás rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII.19.) Kormányrendelet, és Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) doktori képzésre és fokozatszerzésre vonatkozó határozatait¹ alapján készült, összhangban a BME Doktori és Habilitációs Szabályzat (DHSZ) és a BME Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (TVSZ) vonatkozó pontjaival.²

A doktori képzés és fokozatszerzés minőségbiztosításának elveit – a fentiekben túlmenően – a Pszichológia Doktori Iskola Minőségbiztosítási Szabályzata és Eljárásrendje tartalmazza.³ A doktori képzés szakmai anyagait a Képzési Program tartalmazza.

A doktori iskola megalakulása, tagjai és szervezete

2.§

A Pszichológia Doktori Iskolában (továbbiakban: Doktori Iskola) 2004 óta folyik PhD képzés, végleges akkreditációjáról – az országos szintű rendelkezéseknek megfelelően – 2004. június 8-án született MAB döntés. A Doktori Iskola karközi szerveződésű, jelenleg a BME Természettudományi Karán (továbbiakban: TTK) és Gazdaság- és Társadalomtudományi Karán (továbbiakban: GTK) működik. A gesztor kar a TTK, a Doktori Iskola valamennyi adminisztratív feladatát a TTK Dékáni Hivatala látja el.

3.§.

(1) A Doktori Iskola törzstagjainak, illetve a törzstagok személyi összetételének az 1. §-ban felsorolt szabályzatok vonatkozó követelményein túl a következő feltételeknek is meg kell felelniük: A törzstagok több mint felének rendelkeznie kell az „MTA doktora” fokozattal/címmel.

(2) Új törzstagot a Doktori Iskola a törzstagok javaslata alapján az EHBBDT jóváhagyásával kooptálhat.

¹ 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról; 387/2012. (XII.19.) Kormányrendelet; [MAB határozatok](#)

² <http://doktori.bme.hu/szabalyzatok.htm>

³ <http://www.cogsci.bme.hu/~ktkuser/doktori/szabalyzatok.html>

(3) A törzstagok körét a MAB létesítéskori akkreditációja, illetve időszaki felülvizsgálata erősíti meg. A törzstagok listája, valamint a törzstagok szakmai munkásságának összegzése megtekinthető a www.doktori.hu lapon és elérhető a Doktori Iskola honlapján (<http://www.cogsci.bme.hu/~ktkuser/doktori/>) keresztül is.

4. §

A Doktori Iskola vezetőjét a törzstagok előterjesztése és az EHBDT javaslata alapján a Rektor nevezi ki a TTK vagy a GTK 70 éven aluli törzstag professzorai közül. A doktori iskola vezetője az Egyetem teljes munkaidőben, közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott, magas tudományos elismertségű, „MTA doktora” fokozattal/címmel rendelkező egyetemi tanára, az adott doktori iskola törzstagja. A megbízás időtartama legfeljebb három év, a korhatárig korlátlanul ismételhető.

5. §

(1) A BME doktori és habilitációs szabályzata (DHSZ) szerint a BME-en Egyetemi Doktori Tanács és Habilitációs Bizottság (EHBDT) működik, amely a BME doktori iskoláiban folyó képzést és eljárásokat felügyeli. AA a doktori képzést operatív felügyelő testület a tudományági doktori iskoláinként szervezett Doktori Iskola Tanács (DIT), amelynek feladatait és hatáskörét a BME DHSZ 12. § szabályozza. A doktori iskolák fokozatszerzést lefolytató testülete – az EHBDT által leadott hatáskörben – a doktori iskoláinként működő tudományági Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács (HBDT), a BME DHSZ 6. § szerinti feladat- és hatáskörökkel.

(2) A Doktori Iskola DIT-jének és HBDT-jének mindenkori összetétele, valamint a tagok szakmai munkásságának összegzése megtekinthető a www.doktori.hu lapon és elérhető a Doktori Iskola honlapján (<http://www.cogsci.bme.hu/~ktkuser/doktori/testuletek.html>) keresztül is.

(3) A doktori iskola Képzési Programja tartalmazza a mintatantervet, a komplex vizsga tárgyait és a számonkérés szabályait. Amennyiben a Képzési Program a BME DHSZ-ben vagy a vonatkozó jogszabályokban nem rögzített vagy annál szigorúbb feltételt támaszt, a DIT kivételesen indokolt esetben engedélyezheti a feltétel alóli felmentést.

6.§

A 4.§ - 5.§ szerinti megbízások megszűnnek:

- a) a megbízás lejártakor,
- b) a megbízással azonos eljárással történő visszahívással,
- c) a megbízott lemondásával,
- d) a megbízott tartós akadályoztatásával, illetve halálával.

A doktori iskola működése

7. §

A Doktori Iskola működését – a TTK Dékáni Hivatalának adminisztratív támogatásával – a Doktori Iskola vezetője irányítja.

8. §

(1) A Doktori Iskola minden évben témajavaslatokat kér be, és PhD témákat hirdet meg. A témák és a témavezetők személyének elfogadásáról a DIT dönt. A témák meghirdetése körlevelekben és a doktori iskola honlapján és a www.doktori.hu internet címen történik.

(2) A témavezetőnek a doktori fokozat (PhD) megszerzésétől számítva legalább 2 évi szakmai gyakorlattal kell rendelkeznie. Egy témavezető egyidejűleg legfeljebb 4 doktorandusz munkáját irányíthatja. E feltételek alól a DIT csak az EHBBDT hozzájárulásával adhat felmentést.

(3) Minden doktoranduszhoz egy és csak egy témavezető tartozik, aki teljes felelősséggel irányítja és segíti a témán dolgozó doktorandusz tanulmányait, kutatási munkáját, illetve a doktorjelöltek fokozatszerzésre való felkészülését. Kettős témavezetés csak nemzetközi együttműködés keretében végzett képzés, vagy interdiszciplináris kutatási téma esetén lehetséges a DIT által elfogadott és az EHBBDT előzetes hozzájárulásával meghirdetett témakiírás alapján.

(4) Témavezető a BME főállású dolgozója vagy Professor Emeritusa, vagy a BME-vel doktori képzésre együttműködési megállapodást kötött intézmény főállású dolgozója lehet. Külső témavezető mellé a DIT konzulenszt jelöl ki, aki a BME részéről segíti a témavezető munkáját és figyelemmel kíséri a hallgató szakmai haladását.

(5) A doktori témát, vagy a témavezető/konzulens személyét kérés(ük)re, az érintett hallgató kérésére, vagy saját hatáskörben a DIT megváltoztathatja. A DIT a döntés előtt kikéri a témavezető munkahelyi elöljárójának véleményét.

(6) A doktori iskola oktatói csak azok a tudományos fokozattal rendelkező egyetemi oktatók és kutatók lehetnek, akiket a DIT alkalmasnak tart, és egy adott időszakra felkér doktori kurzusok tartására. A doktori iskola oktatója lehet a doktori képzés célkitűzéseinek megvalósítására a BME-vel írásban rögzített együttműködési megállapodást kötött hazai vagy külföldi kutatóhely, egyetem, vállalat vagy egyéb intézmény főállású dolgozója (külső oktató).

9. §

A 8. § szerint meghirdetett témákra a felvételi vizsgát a TTK Dékáni Hivatala szervezi. A Felvételi Bizottságot (FB) a DIT jelöli ki. A felvételi vizsgán való részvétel feltétele a fogadókészség írásban történő biztosítása a témavezető, valamint a fogadó egység részéről (tanszék, ill. külső intézmény). A FB a felvételi beszélgetésen mutatott felkészültséget, a korábbi tanulmányi eredményeket, a nyelvismeretet, valamint a korábbi szakmai-tudományos tevékenységet 0-100 pont között értékeli. A tudományterület sajátosságai miatt felvételi követelmény az angol nyelvű, legalább B2 szintű komplex államilag elismert nyelvvizsga vagy vele egyenértékű más bizonyítvány⁴. Nyelvvizsga vagy más bizonyítvány hiányában a felvételi bizottság felméri a képzéshez szükséges szakmai nyelvtudást meglétét, és ennek alapján nyilatkozik a pályázó alkalmasságáról.

⁴ 137/2008. Korm. rendelet 14. §, vagy Oktatási Hivatal Honosítható nyelvvizsgák https://nyak.oh.gov.hu/doc/honositas/honositas_tabla1.asp?strID=AAangol

A felvétel feltétele legalább 60 pont elérése. A Felvételi Bizottság javaslatot tesz a DIT számára a felvételre, valamint az állami ösztöndíjak odaítélésére. A felvételi döntéseket a DIT hozza meg a Kar Dékánjának a tájékoztatásával.

10. §

- (1) Egyéni felkészülők esetén a doktori fokozatszerzési eljárás kérelem alapján, a komplex vizsga teljesítésével kezdődik (387/2012. (XII.19.) Kormányrendelet, 12. §).
- (2) A jelentkezés elfogadásának feltétele a tudományági megfelelés, a doktori fokozatszerzés publikációs és nyelvi követelményeinek formális teljesítése (a jelentkezéskor még nem kellene tézispontok, ezért tartalmi értékelés nincs, csak az elvárt számszerű mutatókat kell teljesíteni).
- (3) A felvétellel a doktori iskola elismeri a komplex vizsgára bocsátás feltételül meghatározott minimum krediteket, azzal, hogy kérelemre az előzetesen megszerzett ismeretek, kompetenciák alapján további krediteket is el lehet ismerni.
- (4) Egyéni felkészülőhöz a doktori iskola konzulenszt jelöl ki.
- (5) A felvételt követő komplex vizsga a kutatási és disszertációs szakasz első félévéhez tartozik.

11. §

- (1) A DIT minden félév előtt elfogadja a doktori képzésben javasolt tárgyak és oktatóik listáját. Az elfogadott tárgyakat meghirdeti a Doktori Iskola honlapján. A doktori képzés része az „irányított oktatás” 18-24 kreditpont határok között
- (2) A Doktori Iskola oktatói azok a tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók, akiket – a doktori iskola vezetőjének javaslatára – a DIT adott időszakra alkalmasnak tart a doktori iskola keretében oktatási, kutatási és témavezetői feladatok ellátására. A Doktori Iskola oktatója lehet a doktori képzés célkitűzéseinek megvalósítására a BME-vel írásban rögzített együttműködési megállapodást kötött hazai vagy külföldi kutatóhely, egyetem, vállalat vagy egyéb intézmény főállású dolgozója (külső oktató).

12. §

- (1) A komplex vizsgatárgyakat a témavezetők javaslatainak bekérése után a DIT jelöli ki. A DIT határoz a komplex vizsgabizottságok kijelöléséről, és elbírálja a komplex vizsgával kapcsolatos kérelmeket.
- (2) A hallgatók tanulmányi teljesítményét és előrehaladását tanévenként a DIT értékeli a doktorandusz munkabeszámolóik alapján. A kutatási kreditek odaítélésének feltétele a beszámolási időszakban elért eredmények bemutatása a PhD szakmai napon tartott előadás keretében
- (3) A tanulmányaikban vagy kutatómunkájukban nem megfelelően haladó államilag támogatott hallgatókat, akik mintatantervben adott félévre szereplő krediteket 2/3-át nem teljesítik, a DIT javaslatára a kar dékánja átsorolhatja az önköltséges képzésbe (BME DHSZ 13.§ 8).

(4) Megszűnik a doktorandusz hallgatói jogviszonya, ha az aktív félévében nem szerez legalább 15 kreditet (BME TVSZ 186.§ 2).

13. §

A Doktori Iskola nyilvántartási rendszerének, adminisztrációjának és tájékoztatási kötelezettségének feladatát a TTK Dékáni Hivatal látja el, figyelembe véve a BME DHSZ 11-12. § pontjait.

Doktori fokozatszerzés

14. §

(1) A fokozatszerzés eljárást lefolytató szervezet a Pszichológia Tudományok HBDT. A HBDT előterjesztése alapján a fokozatot az EHBDT ítéli oda. A doktori fokozat általános követelményeit a BME DHSZ részletesen szabályozza. A doktori fokozat követelménye az abszolutórium megszerzése, a doktori értekezés benyújtása a komplex vizsgát követő három éven belül, valamint a doktori értekezés sikeres védeése a HBDT által szervezett nyilvános vitában (a három éves határidő különös méltányolást érdemlő esetekben legfeljebb egy évvel a HBDT támogató döntésével meghosszabbítható). A komplex vizsga részletes leírását a Pszichológia Doktori Iskola képzési terve tartalmazza.

(2) A doktori értekezést benyújtás előtt munkahelyi vitára kell bocsátani (ún. házivédés). A munkahelyi vita célja a disszertáció és a tézispontok javítása, valamint a nyilvános vitára való felkészítés. A dolgozatot legalább egy, doktori fokozattal rendelkező referens értékeli. A munkahelyi vita még nem része a bírálati eljárásnak (a vita után az értekezés még módosítható), így a referens(ek)re nem vonatkozik összeférhetetlenségi szabály.

(3) A vita tartalmát – különösen az értekezés módosításával kapcsolatos véleményeket – jegyzőkönyvben kell rögzíteni. A jegyzőkönyv része, hogy a közvetlen munkatársakból álló kutatóközösség a jelölt tézispontjaiban (vagy a javítandó tézispontjaiban) foglalt eredményeit önállóan elért eredményeknek ismeri el. A jegyzőkönyv melléklete a referensi vélemény. Az értekezés vagy a tézispontok jelentős átdolgozása esetén a munkahelyi vitát ismét le kell folytatni.

(4) A doktori értekezésben bemutatott saját eredményeket közlő publikációkat a tézispontokhoz kell rendelni, és ezekről a doktori iskola által meghatározott formában társszerzői lemondó nyilatkozatot kell kérni. A lemondó nyilatkozat a tézispontban megfogalmazott tudományos eredményre vonatkozik. A fokozatszerzési feltételek teljesülésének vizsgálatakor csak olyan publikáció vehető figyelembe, amelyik tézisponthoz van rendelve, de lehetnek olyan tézispontok is, amelyhez nem tartozik (megjelent vagy közlésre elfogadott) publikáció.

(5) A doktori értekezés bírálókhoz küldésének feltétele, hogy a tézispontokhoz rendelt (megjelent vagy közlésre elfogadott) publikációk eleget tegyenek a doktori iskola részletes publikációs követelményrendszerének. Ezt a doktori iskola évente felülvizsgálja, és szükség szerint módosítja. A bírálati eljárás megindításának további feltétele a nyelvi követelmények teljesítése.

(6) A bírálókhoz kiküldött értekezés utólag nem módosítható. Amennyiben a Bíráló Bizottság szakmailag hibás állításokat kifogásol, vagy nem fogad el tézispontokat, akkor a bizottsági jegyzőkönyv erre vonatkozó részét a disszertációhoz csatolják (elektronikus formában is), és a megvédett értekezés ezzel a kiegészítéssel kerül nyilvánosságra (könyvtár, repozitórium).

(7) A bírálók személye a bírálatok elkészültéig nem nyilvános. A Bíráló Bizottság tagjai az opponensi véleményeket mindkét bírálat beérkezése után, a jelölt erre adott válaszait pedig legkésőbb a védelem előtt egy héttel elektronikus formában kapják meg. A nyilvános vita meghirdetésekor az értekezés és a téziszfüzet nyilvánossá válik a www.doktori.hu lapon.

(6) A fokozatszerzés jelenleg érvényes követelményeit az 1. melléklet tartalmazza. Ha a fokozatszerzési követelményekben változás történik, akkor a változásról született döntést követő 2 éven belül a jelölt választása szerint kell alkalmazni a korábbi vagy az új követelményeket.

(7) A követelményrendszer (MAB előírás szerint) része a doktori iskola Működési Szabályzatának, így elérhető a ww.doktori.hu adatbázisban, de közvetlenül is elérhető a doktori iskola, illetve az egyetem honlapján keresztül.⁵

(8) A fokozatszerzés jelenleg érvényes publikációs és nyelvi követelményeit az 2. *melléklet* tartalmazza. Ha a követelményekben változás történik, akkor a változásról született döntést követő 2 éven belül a jelölt választása szerint kell alkalmazni a korábbi vagy az új követelményeket.

Záró rendelkezés

15. §

Jelen Szabályzatot a BME EHBĐT 2023. május 25-én megtárgyalta és jóváhagyta. A Szabályzat azonnal érvénybe lép.

Budapest, 2023. május 25.

Lukács Ágnes

a Pszichológia Doktori Iskola vezetője

⁵ <http://www.cogsci.bme.hu/~ktkuser/doktori/fokozat.html#publikacio>

Melléklet:

1. *A komplex vizsga és a fokozatszerzés publikációs követelményei*

A komplex vizsga és a fokozatszerzés publikációs követelményei a Pszichológia Doktori Tanács kiegészítése a BME DSZ követelményrendszeréhez

A feltételek formális teljesítése nem garantálja sem az eljárás elindítását, sem pedig annak sikeres befejezését. A döntéshozatalnál a Pszichológia Doktori Tanács és a hivatalos opponensek külön-külön érdemben megvizsgálják az új tudományos eredmények publikálásának szintjét, továbbá a jelölt hozzájárulását a publikált eredményekhez.

A komplex vizsgára bocsátás publikációs követelményei

A vizsgára bocsátás publikációs követelménye

- legalább egy tudományos közlemény, ami megfelel a fokozatszerzés publikációs feltételeiben megadott követelmények szerinti közlemények egyikének az alábbi módosításokkal:
 - *tézispontokhoz kapcsolt helyett a hallgató doktori témájához kapcsolódó, és*
 - *megjelent vagy közlésre elfogadott helyett folyóiratban megjelent, közlésre elfogadott, vagy közlésre beküldött, vagy preprint szerverén elektronikusan publikált tudományos közlemény.*
- továbbá legalább **egy** konferencia előadás vagy poszter-bemutató igazolása.
- *Elfogadható minden olyan magyar vagy nemzetközi tudományos konferencia, amely nem hallgatói konferencia, és ahol az előadások/poszterek elfogadás előtt anonim bírálaton esnek át.*

A komplex vizsgára bocsátáshoz még nem kell a fokozatszerzés nyelvi követelményeit teljesíteni (kivéve egyéni felkészülők esetében). A feltétel formális teljesítése nem garantálja a vizsgára bocsátást, a DIT érdemben megvizsgálja az új tudományos eredmények publikálásának szintjét, továbbá a jelölt hozzájárulását a publikált eredményekhez.

Egyéni felkészülők esetén a komplex vizsgára történő jelentkezés elfogadásának feltétele a doktori fokozatszerzés nyelvi és publikációs követelményeinek formális teljesítése (a jelentkezéskor még nem kellene tézispontok, ezért tartalmi értékelés nincs, csak az elvárt számszerű mutatókat kell teljesíteni).

A fokozatszerzés feltétele:

Nyelvi követelmények:

A doktori fokozatszerzés idegen nyelvi kötelezettségének teljesítése: A jelölt rendelkezzen a BME DHSZ 17.§ (3) bek. a) pontja szerinti legalább B2 szintű komplex államilag elismert angol nyelvvizsgálóval vagy azzal egyenértékű bizonyítvánnyal.

A fokozatszerzés és a PhD értekezés opponensekhez történő kiküldésének feltétele

legalább 3 lektorált, a tézispontokhoz kapcsolt (megjelent vagy közlésre elfogadott) tudományos közlemény,
- amelyekből legalább 2 Scimago Q1-Q2 rangsorolású folyóirat-közlemény vagy a szűkebb szakterület elismert fórumaként számon tartott, alábbi helyeken publikált cikk: az LREC, az Association of Computational Linguistics konferencia-kiadványai (ACL, NAACL, EACL), az International Society for Magnetic Resonance in Medicine, az Association for Computing

Machinery és az Institute of Electrical and Electronics Engineers folyóiratai és konferenciakiadványai,
- amelyekből legalább 1-nek a jelölt első szerzője.

A tudományos közleményekből legalább 2 idegen nyelvű, és legalább 2 a jelölt új, önálló eredményeit részletesen és replikálható módon bemutató publikáció. Konferencia vagy egyéb absztrakt nem minősül tudományos közleménynek.

A feltételek formális teljesítése nem garantálja a doktori eljárás sikeres befejezését. A döntéshozatalnál a Pszichológia Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács és a hivatalos opponensek külön-külön érdemben megvizsgálják az új tudományos eredmények publikálásának szintjét, továbbá a jelölt hozzájárulását a publikált eredményekhez.

A fokozatszerzési követelményeket a Pszichológia Doktori Tanács évente felülvizsgálja, és szükség szerint módosítja.

A fokozatszerzési követelmények a BME EHBTD 2023. május 25-i jóváhagyásával léptek érvénybe.